

Stockholms universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-06-21
Reg.nr 641-1314-11

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska.

Högskoleverket beslutar att avslå Stockholms universitets ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena företagsekonomi och psykologi.

Ansökan och ärendets hantering

Stockholms universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena företagsekonomi, psykologi, franska, italienska, portugisiska och tyska.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Vasa; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; lektor Lisen Häggblom, Åbo akademi; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo och professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet. Därutöver har professor Karsten Froberg, Syddansk universitet; lektor Bergthora Kristjansdottir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; Ph. Lic. Anita Moilanen, Jyväskylä universitet; Ph. Lic. Anne Männikkö, Åbo universitet och professor Roger Säljö, Göteborgs universitet bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit lärosätets ansökan. Lärosätet prövades för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan under höstterminen 2010 och ansökan beviljades den 18 januari 2011 (reg.nr 641-933-10) för ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska och spanska, men avslogs för ämnena filosofi, företagsekonomi och psykologi. Lärosätet har gjort en förnyad ansökan för ämnena företagsekonomi och psykologi. Lärosätet har dessutom inkommit med en ansökan avseende ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska, för vilka man tidigare inte har prövats. Inför den förnyade prövningen uppmanades lärosätet att i ansökan presentera nytt bedömningsunderlag avseende de aspekter som tidigare bedömdes vara otillfredsställande. Bedömaregruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömaregruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Det yttrande som utgjorde underlag för beslutet att avslå den tidigare ansökan för ämnena företagsekonomi och psykologi utmynnade i en negativ samlad bedömning för respektive ämne, men det fanns likväl enskilda aspekter som bedömdes vara tillfredsställande. På grund av den korta tid som har förflutit sedan den tidigare prövningen har det i den förnyade prövningen våren 2011 inte funnits anledning att ändra bedömningarna med avseende på de aspekter som bedömdes vara tillfredsställande för respektive ämne. Den samlade bedömningen bygger således på både tidigare bedömningar av redan godkända aspekter och nya bedömningar avseende tidigare underkända aspekter, för vilka lärosätet har presenterat ett nytt bedömningsunderlag i den förnyade ansökan.

Ledamöter i bedömaregruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömaregruppens samlade bedömning är att Stockholms universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömaregruppens samlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i

gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena företagsekonomi och psykologi. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska.

Högskoleverket beslutar att avslå Stockholms universitets ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena företagsekonomi och psykologi.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Sara Monaco och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömargruppen

Bedömagruppens yttrande 2011-06-21

Stockholms universitet – ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Lärosätet prövades för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan under höstterminen 2010 och ansökan beviljades den 18 januari 2011 (reg.nr 641-933-10) för ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska och spanska, men avlogs för ämnena filosofi, företagsekonomi och psykologi. Lärosätet har gjort en förnyad ansökan för ämnena företagsekonomi och psykologi. Lärosätet har dessutom inkommit med en ansökan avseende ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska, för vilka man tidigare inte har prövats.

Det yttrande som utgjorde underlag för beslutet att avslå ansökan för ämnena företagsekonomi och psykologi utmynnade i en negativ samlad bedömning för respektive ämne, men det fanns likväl enskilda aspekter som bedömdes vara tillfredsställande. På grund av den korta tid som har förflutit sedan den tidigare prövningen har det i den förnyade prövningen våren 2011 inte funnits anledning att ändra bedömningarna med avseende på de aspekter som bedömdes vara tillfredsställande för respektive ämne. Den samlade bedömningen bygger således på både tidigare bedömningar av redan godkända aspekter och nya bedömningar avseende tidigare underkända aspekter, för vilka lärosätet har presenterat ett nytt bedömningsunderlag i den förnyade ansökan.

Till grund för beslutet den 18 januari 2011 låg bedömningen att lärosätet har förutsättningar att ge undervisning med tillfredsställande kvalitet i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Det har inte funnits anledning att revidera denna bedömning och därför görs ingen förnyad bedömning av den utbildningsvetenskapliga kärnan i detta yttrande.

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till den planerade utbildningsvolymen i samtliga sökta ämnen.

¹ Sökta ämnen: företagsekonomi, psykologi, franska, italienska, portugisiska och tyska.

I företagsekonomi är den vetenskapliga kompetens som finns redovisad i den förnyade ansökan att beteckna som tillfredsställande. Den ämnesdidaktiska kompetensen framstår dock fortfarande som otillräcklig. Ett välutformat projekt med tydlig ämnesdidaktisk relevans finns redovisat men detta har huvudsaklig inriktning mot högskoleutbildning snarare än mot gymnasieskolan och drivs av lärare som saknar vetenskaplig kompetens. Genom det nyinrättade Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnernas didaktik (CeSam) finns potential att stärka den ämnesdidaktiska kompetensen i ämnet företagsekonomi.

Liksom i den förra ansökan bedöms den vetenskapliga ämneskompetensen i psykologi som tillfredsställande. Den ämnesdidaktiska kompetensen framstår dock fortfarande som otillräcklig. I ansökan presenteras en rad olika forskningsaktiviteter som har indirekta kopplingar till ämnesdidaktiska frågor (högskolepedagogik, professionsbaserad forskning, kognitionsvetenskaplig forskning etc.). Vid institutionen saknas dock renodlad ämnesdidaktisk forskning med relevans för undervisning i ämnet på gymnasienivå. Även här kan CeSam stärka den ämnesdidaktiska kompetensen i ämnet psykologi.

I språkämnen franska, portugisiska och tyska är antalet lärare tillräckligt och kontinuiteten i termer av tillsvidareanställda är tillfredsställande. I italienska är antalet lärare tillräckligt, men kontinuiteten är svagare.

Den vetenskapliga bredden och kompetensen i franska, italienska, portugisiska och tyska är tillfredsställande med kompetens i språk, litteratur samt andraspråksinläring. Den ämnesdidaktiska kompetensen är svagare. Samtliga språkämnen saknar formell ämnesdidaktisk kompetens, men vetenskapligt meriterade lärare bedriver forskning med ämnesdidaktisk inriktning. Samarbete pågår med den relativt nyinrättade institutionen för språkdidaktik.

Det finns goda möjligheter till kompetensutveckling för de anställda lärarna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande i ämnena franska, italienska, portugisiska samt tyska, men inte tillfredsställande i företagsekonomi och psykologi.

Utbildningsmiljö

Vid lärosätet finns många starka forskningsmiljöer med anknytning till lärarutbildningen och ett omfattande internationellt och nationellt samarbete.

Språkämnen samarbetar på olika sätt nationellt och internationellt, bland annat genom nationella forskarskolor och utbytesprogram.

Sammantaget ges utbildningen i en forskande och utvecklande miljö. Utbildningen kommer av allt att döma att ge studenterna förutsättningar att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt.

Det finns en organisation som säkrar att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan.

Kursplanerna i företagsekonomi är inte, för de två första terminerna, specifikt utformade för lärarutbildningen och saknar ämnesdidaktiska lärandemål och litteratur. Den ämnesdidaktiska strimma som presenteras är otydligt beskriven och det saknas uppgifter om hur den ska tillgodoräknas studenterna. I övrigt vittnar kursplanerna om att själva ämnesstudierna har goda förutsättningar att tillfredsställa examensbeskrivningens föreskrifter om såväl överblick som fördjupning gällande ämneskunskaperna.

I psykologi är kursplanerna gällande de rent ämnesmässiga delarna utförligt beskrivna med kursmål, lärandemål och innehållsaspekter. Vad gäller de ämnesdidaktiska delarna innehåller kursplanerna en standardformulering om ämnesdidaktik som klistrats in i samtliga delkurser i psykologi. Detta förfarande, att utnyttja en standardformulering för i stort sett samtliga kursplaner ger inget trovärdigt intryck. Det framstår som om att ännu inte i tillräcklig grad gjort en genomtänkt integrering av ämnesstudier och ämnesdidaktiska moment.

Kursplanerna i franska, italienska, portugisiska och tyska innehåller tillräckligt tydliga angivelser av innehåll, uppläggning och kurslitteratur. Förväntade studieresultat och undervisningsformer är något otydligt beskrivna i vissa delmoment.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I företagsekonomi ges tillräckligt detaljerade beskrivningar av undervisningsformer, examinationsformer samt kursmaterialet för de ämnesbaserade studierna. Dock kan noteras att undervisningen som är kopplad till ämnesdidaktik är ytterst översiktligt beskriven för både kursblocken från 1–60 högskolepoäng och även för den tredje terminens studier i företagsekonomi med ämnesdidaktiskt innehåll (61–90 högskolepoäng). Jämfört med ansökan vid det första ansökningstillfället har dock betydande ansträngningar gjorts för att integrera ämnesdidaktiska moment i kursinnehållet i företagsekonomi.

I psykologi ges tillräckligt detaljerade beskrivningar av undervisnings- och examinationsformerna samt kursmaterialet gällande de ämnesbaserade studierna. När det gäller den ämnesdidaktiska orienteringen kan sägas att såväl undervisningsformer och examinationsformer som kursmaterial synes vara

tämligen oprecist utformade. Den ämnesdidaktiska litteraturen anges ofta schablonmässigt i standardformuleringar.

I franska, italienska, portugisiska och tyska är innehåll och uppläggning överlag tillfredsställande, med undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer som säkrar forskningsanknytning och progression.

I italienska och portugisiska är det ämnesdidaktiska innehållet något svagare än i franska och tyska. Kurslitteraturen är generellt sett aktuell och relevant och inkluderar ämnesdidaktisk litteratur. Kurslitteraturen i tyska innehåller också böcker från andra tyskspråkiga länder vilket är positivt, medan kurslitteraturen i franska koncentrerar sig på Frankrike.

Examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs av lärosätet i samarbete med lärare vid de medverkande skolorna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i ämnena franska, italienska, portugisiska och tyska, men inte tillfredsställande i företagsekonomi och psykologi.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika typer av examination.

Lärosätet har genom flera lovvärda initiativ visat att det finns ett system under utveckling som säkrar att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

I ämnena företagsekonomi och psykologi kan noteras att delar av den ämnesdidaktiska undervisningen ännu inte är helt färdiga vilket gör att studenternas möjligheter att nå examensmålen är att beteckna som mer osäkra.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Stockholms universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i franska, italienska, portugisiska och tyska. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena företagsekonomi och psykologi. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.

Bedömargruppen består av följande ledamöter:

Universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås (ordförande); lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Vasa; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; lektor Lisen Häggblom, Åbo akademi; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad/Lunds universitet; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo och professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet.